

هنر یکی از عناصر موثر در زندگی انسان‌ها است و همواره به عنوان انعکاس از توانایی‌های فکری، دستی و عاطفی بشر منعکس شده و با زندگی انسان‌ها و انسانیت گره خورده است. در این دنیای بزرگ، هر جا که سخن از هنر و زیبایی است توجه انسان‌ها به آن جلب شده است چرا که انسان‌ها اساساً علاقه‌مند به هستی‌شناسی، زیبایی‌شناسی و معرفت‌شناسی و آفریده‌های زیبای پارتعالی هستند. رسول‌الله(ص) می‌فرماید: «ان‌الله جمیل یحب الجمال» خداوند زیباست و زیبایی‌ها را دوست دارد. (صحیح مسلم، ج ۱، ص ۹۲)

معنای این حدیث چیست؟ زیبایی خداوند در چیست و چه چیزهایی نزد خداوند زیبا هستند؟ علامه «ابن قیم» زیبایی‌های خداوند را در چهار چیز عنوان می‌کند: زیبایی ذات خداوند، زیبایی اسم‌های خداوند، زیبایی صفات خداوند و زیبایی افعال خداوند، زیباترین چیز ذات خداوند متعال است، به همین جهت بهترین و زیباترین نعمت در بهشت که بهشتیان از آن شادمان می‌گردند نگاه به چهره خداوند متعال است و این بالاترین و بزرگترین نعمت در بهشت است، حتی در برخی از روایات آمده است که وقتی اهل بهشت پروردگارشان را ملاقات می‌کنند همه نعمت‌های بهشت را فراموش می‌کنند.

### اهمیت هنر از دیدگاه اسلام

در طول تاریخ، رشد و گسترش هنر همواره بر محوریت دین صورت گرفته است. به گونه‌ای که دین محتوای هنر را مورد تأثیر قرار داده است. در طول تاریخ هنرمندان بسیاری بوده‌اند که خلاقیت‌های هنری خود را به منصفه ظهور رسانده‌اند و در برتوی این هنر آفرینی، باورهای دینی و اعتقادات اسلامی خود را به صورتی بارز به اثبات رسانده‌اند، هرچند آثار اسلامی از دوره‌ای به دوره دیگر و از منطقه‌ای به منطقه دیگر متفاوت بوده است اما آنچه که از نظر معنایی و محتوایی در این آثار مشخص و آشکار است معرفت‌شناسی، هستی‌شناسی، یکپارچگی و عشق و ارادت به خداوند متعال بوده است. به عبارت دیگر در همه این آثار هنری، اسلام بوده که اساس هنر را محفوظ نگاه داشته و بر غای آن افزوده است.

«حجت‌الاسلام والمسلمین خلیل منصوری»، پژوهشگر، محقق و مدرس حوزه علمیه قم در گفت‌وگو با گزارشگر کیهان به جایگاه هنر در اسلام اشاره می‌کند و می‌گوید: «صحت درباره جایگاه هنر در اسلام نیاز به چند روز گفت‌وگو دارد و در دو یا سه صفحه و در یک فرمت کوتاه نمی‌تواند کم یا عنوان کردن برخی از آیات و روایات می‌توان به این اهمیت بی‌برد. به طور مثال خداوند متعال در آیه ۶ سوره صافات می‌فرماید: انما زیننا للعالمین الدنيا بینهما الکتاب، ما آسمان را با ستارگان آراستیم تا هم زینت آن باشد و هم آسمان را از هر شیطان سرکشی حفظ کند. در واقع این آیه آیات مشابه نشان می‌دهد که خداوند به ساختار آفرینش هم توجه نموده و به بعد زیبایی‌شناختی اهمیت داده است. خداوند در آفرینش همه مخلوقات و پدیده‌ها به این مسئله توجه کرده و تناسب را در اندازه، رنگ و نقش رعایت نموده است. در مورد پدیده‌های دیگر نیز می‌بینیم که

## نگاهی به نقش کلیدی فرهنگ و هنر در جامعه اسلامی

بخش نخست

# بالندگی و سازندگی در جامعه با اتکاء به هنر اسلامی

\* فریده شریفی

\* سازه‌های عظیم مساجد اسلامی، صنایع دستی گرانبها، هنرهای اسلامی نفیس و باارزش تبلور اخلاص و عشق حقیقی و فریاد و باور به یکتایی احسن‌الخالقین است.



### \* کارشناس اجتماعی: فرهنگ ها و تمدن‌هایی در طول تاریخ ماندگار می‌شوند که دارای افراد با نبوغ، بااستعداد و تاثیر گذار در فرهنگ و هنر جامعه باشند.

از واجبات هم به حساب می‌آید هنر باید آسیب و اخلاصی در زندگی مردم به وجود نیارد و آنان را از بهره‌برداری دین خدا محروم نسازد، بنابراین هنر بر دو قسم است هنر پیرو و هنر پیشرو، ارزش هنر پیشرو در این است که نواغ هنری با مغز و روح و روان پاک خود، از نبوغ خود در تعالی اصول انسانی و فعال‌سازی خلاقیت و نبوغ انسان‌ها استفاده کنند و آنان را به یک زندگی سالم و گرایش به سوی کمال متعالی رهنمون سازند.

(گفت‌وگویی مرحوم علامه جعفری با مجله هنر دینی شماره ۱۰)

بدین ترتیب به جرأت می‌توان گفت که هنر اسلامی دارای مرتبه‌ای رفیع در میان میراث بشری است، در معماری اسلامی آنجا که زیبایی و شکوه در کنار حکمت، عرفان، معرفت‌شناسی، هستی‌شناسی و خداشناسی جلوه می‌کند اشکال عبادت برآمده از فطرت بشری بهترین و بیشترین نمود را داراست. سازه‌های عظیم مساجد اسلامی در کشورهای مختلف، مسجد امام در اصفهان از دستاوردهای عظیم معماری اسلامی هستند که در آنها هنر نقاشی، سفالگری، مینیاتور، رنگ‌آمیزی علاوه بر اینکه جلوه‌های از هنر زندگی تمدن اسلامی و دستاوردهای هنر اسلامی است نمایشی زیبا از بندگی، عبودیت و عشق و احساس به خالق یکتا و آفریننده هم‌بنا است.

نقش هنر در فرهنگ‌سازی  
هنر یکی از مقوله‌های جدی فرهنگی هر جامعه‌ای است و اندیشمندان و محققان آن را عالی‌ترین شکل فعالیت معنوی انسان می‌دانند. عینی‌است که وقتی این فعالیت معنوی انسان امکان رشد بیابد در غنا بخشیدن به فرهنگ جامعه کاربردی عظیم خواهد داشت.

«سپه‌ا ملتی» کارشناس مسائل اجتماعی نام هنر و به نام فرهنگ و ارزش‌های اصیل، انسان‌ها را به بیراهه می‌کشاند از سرچشمه‌های پاک و زلال جاری نمی‌شوند، اما هنر چنین هنری در دین اسلام جایی ندارد، هنر می‌تواند به هدفش جریان دادن به احساس‌وآلای‌سازنده، برداشتن گامی مثبت در تقلیل دردها و ناگواری‌های مردم و اصلاح و تنظیم تمام وجودش سراسر عبادت و سپاسگزاری می‌شود.» مرحوم «علامه جعفری» درباره جایگاه هنر و



### \* مدرس حوزه علمیه قم: خداوند متعال در آفرینش مخلوقات خود به مسئله زیباشناختی اهمیت فراوانی داده و در تمامی پدیده‌ها، اندازه‌ها، رنگ‌ها، نقش‌ها و طرح‌ها با تناسب و هماهنگی همراه است.

به دامن طبیعت پناه می‌برد و درختان و گیاهان زیبا را مشاهده می‌کند یا اینکه گله‌های گوسفند یا گاوها می‌بیند از دیدن نظم این موجودات و زیبایی که در آفرینش آنها وجود دارد به هنرمندی خالق مطلق و آفریننده هوشیار و دانا پی می‌برد و علاوه بر اینکه روح و روانش آرام می‌شود به عبادت مشغول می‌شود و تمام وجودش سراسر عبادت و سپاسگزاری می‌شود.» مرحوم «علامه جعفری» درباره جایگاه هنر و

کلاس‌های هنری به ویژه برای بچه‌های کوچک به مهارت‌های دیداری و حرکتی آنها کمک می‌کند و آموزش و پرورش با هنر به دانش‌آموزان می‌آموزد چطور اطلاعات دیداری را تغییر، نقد و از آنها استفاده کنند و چطور براساس آنها انتخاب کنند.

مادری که دو فرزند خود را در کلاس نقاشی ثبت‌نام کرده در این زمینه به گزارشگر کیهان می‌گوید: «با شروع فصل تابستان به این نتیجه رسیدیم که بهترین کار برای گذراندن ایام تابستان فرزندمان، ثبت‌نام در کلاس نقاشی است زیرا پارسل هم آنها را در همین ایام ثبت‌نام کردم و خوشبختانه نتایج خوبی گرفتیم و بچه‌ها از این کلاس بسیار راضی و خوشحال بودند.»

وی اضافه می‌کند: «نقاشی برای بچه‌ها نوعی ارتباط با دنیای بیرون است به خصوص بچه‌هایی که دوستان زیادی ندارند یا در محیط خانه، گوشه‌گیر و منزوی هستند و از این طریق می‌توانند احساسات خود را بیان کنند و افکار و احساساتشان را در قالب نقاشی روی کاغذ بیابانند.»

این خانم خانه‌دار همچنین می‌گوید: «بسیاری از روانشناسان و مشاورین با استفاده از همین نقاشی‌ها به افکار و اندیشه‌های بچه‌ها دسترسی پیدا می‌کنند و نوع شخصیت آنها را تشخیص می‌دهند، چرا که نقاشی تاثیرپذیری کودک از محیط اطرافش را به خوبی منعکس می‌سازد.»

### جدول شماره ۱۱۴۰۵

۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱

### افقی:

۱- امروز مقارن است با روز بزرگداشت این ریاضیدان بزرگ و شاعر نامی کشورمان -لازمه رسیدن به گنج ۲- نام دیگر کتاب سیرالملوک نوشته خواجه نظام‌الملک- امام علی علیه‌السلام ازانگنجی بی‌پایان بر شمرده‌اند ۳- واحد ستر- حسادت- قیام مردم این شهر برای حمایت از امام خمینی(ره) در خرداد سال ۲۲ توسط رژیم سفاک پهلوی به خاک و خون کشیده شد ۴- فلزی گرانبها- یکی از آنجبل ارابه- روحانی مبارزی که در قیام مسجد گوهر شاد نقش مؤثری داشت - با تاب خود روزآفرین می‌گردد ۵- ستاره و کوكب- حرکتی در بازی فوتبال- غم و اندوه- تلاش و کوشش ۶- از خلبانان شجاع و شهید دوران دفاع مقدس- نامی برای جوینان امین در قرآن کریم - یکی از مرزها ۷- از مارک تواین نویسنده مشهور آمریکایی- نام قدیم کشور ویتنام ۸- نوعی کاغذ در اندازه حدود سی سانتیمتر - کاشف قوانین اساسی جرنیات الکتریکی- اثری از طه حسین نابغه لیبیای مصری- علامت جمع ۹- شیره انگور- تنها شایسته خداوند است و بس- آب در زسان آذری- از نزولات زمستانی ۱۰- رهبر انقلاب چین- سوز زمین پهنای در شمال کانادا ۱۱- لخطهای کوتاه- نیروگاهی در اهواز- اثری از دانسافوسکی ۱۲- شهری در استان آذربایجان غربی- نوعی نمایش با محتوای غم و شادی ۱۳- خیرگزاری جمهوری اسلامی ایران- نازا و عقیم- بزرگترین شهر خشت و گلی جهان ۱۴- واحد بازی الویبال- شاهکار ویلیام شکسپیر- شاعر آن را درد بی درمان نامیده است ۱۵- نام یکی از خیرگزاری‌های داخلی- آنها سرمایه‌های اصلی باشگاه‌های ورزشی هستند- از مخطلات روزه.

### عمودی:

۱- عارف وارسته و معاصر کشورمان که کتاب تمهید القواعد را در تفسیر قرآن کریم نوشته‌اند- بیماری نفس تنگی ۲- ادعای نامی که دادستان به دادگاه ارائه می‌دهد و در آن دلایل جرم متهم آمده است- از نهاد‌های مردمی که پس از پیروزی انقلاب اسلامی در سراسر ایران اسلامی شکل گرفت ۳- مؤسس و همدم- شاخه محکم و پاریسک درخت- فرمانده اداره ۴- فلز هادی ر- تیزگری

### کتاب‌هایی که باید شنید

#### آداب روزهداری، احوال روزه‌داران

کتاب حاضر شامل گزیده‌ای از مجموعه توصیه‌ها، نصایح، مواظب و تحلیل‌های رهبر انقلاب، یکی از بهترین نمونه‌ها در تبیین دقیق و طراف معارف ماه رمضان است که در فرازهایی از بیانات معظم‌له در ماه‌های رمضان سال‌های ۱۳۶۹ تا ۱۳۹۰ ارائه شده است.

#### احکام روزه

کتابعه الکترونیک احکام روزه مطابق با فتاوی مقام معظم رهبری، حضرت آیتالله خامنه‌ای در قالب ۲۷۲ پرسش و پاسخ، سوالات و شبهات احکام روزه‌داری را در قالب یک نمایش رادیویی جذاب تبیین کرده است. این کتاب حاوی مسائل مهم و مورد ابتلا در احکام روزه از قبیل انواع روزه، راه‌های ثبوت اول ماه، مخطلات روزه، احکام پزشکی روزه، احکام روزه مسافر، احکام بانوان و زکات فطره مطابق با فتاوی عالی قده حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای است.

#### لهوف

در این لوح صوتی که کل کتاب ارزشمند لهوف نوشته عالم بزرگ، سید بن‌طابوس (ره)، شامل وقایع قبل از واقعه جاسنوز کربلا، اتفاقات روز عاشورا و بعد از حادثه کربلا روایت می‌شود.

#### جای پای فرهاد

این کتاب روایت زندگی شهید زرتشتی، فرهاد خادم از زبان مادرش است... اماد حسن(ع) فرزند فرهاد است که بر اثر بیماری از زندگی‌اش نا امید شده بود شفا می‌دهد و ... موریرت در تهران، خطرات زلزله هابیز هابیز برای ماموریتی ویژه در تاریخ ۱۴ دی ۱۳۵۷ به تهران آمد تا دولت آمریکا را در اطلاع از اوضاع ایران و تصمیم‌گیری بعدی به منظور سرکوب قیام مردمی و جلوگیری از انقلاب اسلامی یاری کند... مخفیانه به ایران آمدم که کودتا چگونه میسر است و آیا اصلاً مصلحت هست یا نه؟

## گزارشی از اقدامات فرهنگی سپاه در حوزه کتاب و کتابخوانی سخن «یار مهربان» را بشنو



در تاریخ ۲ آوریل ۱۳۸۷ روزنامه دیلی گرافیک چاپ نیویورک تیت زرد: «گرامافون در خانه برای شما، فرمان می‌خواند.» کمتر از یک سال پس از اختراع گرامافون موضوع کتاب‌های گویا در افق دید آینده ترسیم شد. از سال ۱۹۷۰ میلادی یعنی از زمانی که نوارهای کاست جایگزین گرامافون شدند، تولید و انتشار کتاب‌های صوتی رواج بیشتری پیدا کرد. رشد اینترنت، فناوری و پیدایش فرمت‌های فشرده جدید سبب افزایش محبوبیت کتاب‌های صوتی شد. امروزه با پیشرفت فناوری و در دسترس بودن امکاناتی نظیر تلفن‌های همراه هوشمند، تبلت‌ها و ... CD سیستم‌های صوتی آموختن‌ها ... کاربردهای استفاده از کتاب‌های صوتی در زمینه‌های مختلف بسیار وسیع‌تر شده است. معاونت فرهنگی و تبلیغات نمایندگی ولی فقیه در رانستای گسترش فرهنگ کتاب و کتابخوانی بر آن شده است تا شیوه‌ای نو پدید آورد که صوتی کردن کتاب از آن جمله است.

## دومین مرحله جشنواره سراسری کتابخوانی سر و کفایت

از کتاب و لوح صوتی «احکام روزه» احکام ماه مبارک رمضان مطابق با فتاوی مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)

۱. کارکنان سپاه در عضویت‌های مختلف، سربازان و بازنشستگان ویژه: ۲. خانواده‌های کارکنان سپاه و خانواده‌های بازنشستگان ۳. خانواده‌های شهدای پاسدار و خانواده‌های متوفیان پاسدار

با بیش از یک میلیارد ریال جوایز نقدی دریافت فایل‌های صوتی و PDF کتاب از سایت‌های اینترنتی: شمیم: shamiim.ir سراج اندیشه: www.serajnet.org سایت بصیرت: basirat.ir سایت اینترنتی پاسدار: pasdar.org

با اسکن بارکد توسط نرم‌افزار بارکدخوان، شما می‌توانید فایل‌های منابع آزمون را در تلفن همراه خود دریافت نمایید.